

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

RESOLUCIÓ de 2 de juliol de 2018, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual s'incoa expedient per a declarar bé d'interés cultural immaterial la Fira de Tots Sants de Cocentaina. [2018/6535]

L'article 12 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana assenyala que correspon a la Generalitat vetlar per la protecció i defensa de la identitat i els valors i interessos del poble valencià i el respecte a la diversitat cultural de la Comunitat Valenciana i el seu patrimoni històric.

D'altra banda, la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, estableix en l'article 45 que seran declarats béns immaterials d'interés cultural les activitats, creacions, coneixements, pràctiques, usos i tècniques que constitueixen les manifestacions més representatives i valuoses de la cultura i els de formes de vida tradicionals dels valencians, així com les tradicions en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i especialment les que han sigut objecte de transmissió oral, i les que mantenen i potencien l'ús del valencià.

Vistos els informes tècnics favorables a la incoació de l'expedient de declaració de bé immaterial de rellevància local emesos pel Servei Territorial de Cultura i Esport d'Alacant i per la Comissió Tècnica per a l'Estudi i Inventari del Patrimoni Immaterial.

Considerant el que disposa l'article 27 de la Llei de la Generalitat Valenciana 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, resol:

Primer

Incoar expedient per a declarar bé d'interés cultural immaterial a favor de la Fira de Tots Sants de Cocentaina.

Segon. Descripció del bé i valors

De conformitat amb els articles 28 i 45 de la Llei de la Generalitat Valenciana 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, es fan constar en l'annex d'aquesta resolució la descripció del bé i els seus valors.

Tercer. Mesures de protecció i salvaguarda

La protecció de la Fira de Tots Sants de Cocentaina com a patrimoni cultural immaterial es concretarà en les mesures següents:

- a) Realitzar labors d'identificació, descripció, investigació, estudi i documentació amb criteris científics.
- b) Incorporar els testimonis disponibles a suports materials que en garantisquen la protecció i preservació.
- c) Vetlar pel desenvolupament normal i la pervivència d'aquesta manifestació cultural, i també tutelar la conservació dels seus valors tradicionals i la seua transmissió a les generacions futures.

Qualsevol canvi que excedisca el normal desenvolupament dels elements que formen aquesta manifestació cultural s'haurà de comunicar a la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural perquè, si escau, reba l'autorització administrativa i es modifique la present declaració.

Les accions de salvaguarda que es projecten hauran de tindre en compte, de manera molt especial, els riscos de desvirtuació que es podrien derivar del turisme massiu, així com la necessitat de valorar i protegir adequadament els oficis tradicionals associats a aquesta manifestació.

La gestió del bé la tindrà l'Ajuntament de Cocentaina, que serà el que decidisca sobre aspectes materials i immaterials, així com sobre el desenvolupament de l'esmentada manifestació cultural.

Quart

En compliment del que estableix l'article 27.3 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, es notifica la present reso-

Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓN de 2 de julio de 2018, de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, por la que se incoa expediente para declarar bien de interés cultural inmaterial la Feria de Todos los Santos de Cocentaina. [2018/6535]

El artículo 12 del Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana señala que corresponde a la Generalitat velar por la protección y defensa de la identidad y los valores e intereses del pueblo valenciano y el respeto a la diversidad cultural de la Comunitat Valenciana y su patrimonio histórico.

Por otro lado, la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, establece en el artículo 45 que serán declarados bienes inmateriales de interés cultural las actividades, creaciones, conocimientos, prácticas, usos y técnicas que constituyen las manifestaciones más representativas y valiosas de la cultura y los de formas de vida tradicionales de los valencianos, así como las tradiciones en sus manifestaciones musicales, artísticas, gastronómicas o de ocio, y especialmente las que han sido objeto de transmisión oral, y las que mantienen y potencian el uso del valenciano.

Vistos los informes técnicos favorables a la incoación del expediente de declaración de bien inmaterial de relevancia local emitidos por el Servicio Territorial de Cultura y Deporte de Alicante y por la Comisión Técnica para el Estudio e Inventario del Patrimonio Inmaterial.

Considerando lo que dispone el artículo 27 de la Ley de la Generalitat Valenciana 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, resuelvo:

Primer

Incoar expediente para declarar bien de interés cultural inmaterial a favor de la Feria de Todos los Santos de Cocentaina.

Segundo. Descripción del bien y valores

De acuerdo con los artículos 28 y 45 de la Ley de la Generalitat Valenciana 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, se hacen constar en el anexo de esta resolución la descripción del bien y sus valores.

Tercero. Medidas de protección y salvaguarda

La protección de la Feria de Todos los Santos de Cocentaina como patrimonio cultural inmaterial se concretará en las medidas siguientes:

- a) Realizar labores de identificación, descripción, investigación, estudio y documentación con criterios científicos.
- b) Incorporar los testigos disponibles a apoyos materiales que garanticen la protección y preservación.
- c) Velar por el desarrollo normal y la pervivencia de esta manifestación cultural, y también tutelar la conservación de sus valores tradicionales y su transmisión a las generaciones futuras.

Cualquier cambio que exceda del normal desarrollo de los elementos que forman esta manifestación cultural se tendrá que comunicar a la dirección general competente en materia de patrimonio cultural para que, si procede, reciba la autorización administrativa y se modifique la presente declaración.

Las acciones de salvaguardia que se proyectan tendrán que tener en cuenta, de manera muy especial, los riesgos de desvirtuación que se podrían derivar del turismo masivo, así como la necesidad de valorar y proteger adecuadamente los oficios tradicionales asociados a esta manifestación.

La gestión del bien la tendrá el Ayuntamiento de Cocentaina, que será el que decida sobre aspectos materiales e inmateriales, así como sobre el desarrollo de la mencionada manifestación cultural.

Cuarto

En cumplimiento de lo establecido en el artículo 27.3 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, se notifica la

lució als interessats, i es comunica al Registre General de Béns d'Interés Cultural perquè s'hi anote de manera preventiva.

Cinqué

Publicar la present resolució amb el seu annex en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* i en el *Boletín Oficial del Estado*.

València, 2 de juliol de 2018.— El conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport: Vicent Marzá Ibáñez.

ANNEX

1. Identificació

- 1.a. Identificació geogràfica: localitat de Cocentaina (Alacant)
- 1.b. Àmbit: formes de sociabilitat col·lectiva i organitzacions
- 1.c. Tipologia: fires i mercats
- 1.d. Denominació principal i altres: Fira de Tots Sants de Cocentaina.
- 1.e. Comunitats o persones relacionades amb l'element: en la recreació i transmissió anual de la Fira de Tots Sants participen l'Ajuntament de Cocentaina, encarregat de l'organització; nombroses agrupacions, associacions i entitats culturals i esportives de la població; els expositors, i el públic participant, integrat per veïns de Cocentaina i visitants procedents del Comtat, d'altres comarques properes, i d'altres províncies, amb presència de turistes nacionals i estrangers.

1.f. Descripció curta: el privilegi de celebració d'una fira a Cocentaina va ser concedit el 12 de maig de 1346 pel rei Pere IV el Cerimoniós, a petició del seu oncle, Alfons Roger de Llúria, senyor feudal de la vila. La concessió permetia la convocatòria d'una fira anual a partir de la festivitat de Sant Miquel, amb una duració de quinze dies. En l'actualitat, la Fira té una duració de tres a cinc dies, al voltant de l'1 de novembre, festivitat de Tots Sants. La Fira s'ha convertit en un dels esdeveniments anuals més importants per a Cocentaina i per a la Comunitat Valenciana. El seu extraordinari poder de convocatòria, tant d'expositors com de visitants, el considerable volum econòmic que genera, la contribució al manteniment de valuosos elements del patrimoni gastronòmic, artesanal i esportiu valencià, i, sobretot, el sentiment d'identitat i continuïtat que infon a la població de Cocentaina posen de manifest de manera incontestable la seua singular rellevància patrimonial.

A hores d'ara, l'organització i la celebració anual de la Fira encara respon al mateix objectiu d'intercanvi econòmic, propiciatori de l'intercanvi social i cultural, que motivà la seua creació en l'Edat Mitjana. La Fira de Tots Sants és una expressió del patrimoni cultural immaterial de base econòmica, viva i evolutiva, oberta i participativa, amb notabilíssimes repercussions positives en els àmbits social i cultural. La Fira s'erigeix així en vector de compravenda de productes, formació i reforçament de relacions personals i comunitàries, d'intercanvi d'idees, de diversió i de foment de la creativitat, condicions bàsiques de la seua pervivència, en continua adaptació a les exigències de la modernitat.

La Fira de Tots Sants de Cocentaina ofereix al visitant un ampli ventall d'ofertes per a cobrir tot tipus de necessitats, tant econòmiques com lúdiques o culturals, en les quals es combina la tradició amb les avantguardes. Dins d'un període curt de tres o cinc dies, quasi tota la trama urbana de la població es transforma en un espai comercial i d'esbargiment amb una àmplia gamma de propostes, com són les següents:

- Activitats comercials: punts de venda i exposició de vehicles de totes les marques conegudes, bestiar, maquinària i eines agrícoles, energies renovables, mobiliari, joieria, roba i alimentació.
- Activitats de restauració: àmplia i variada oferta gastronòmica als restaurants i bars locals, i als establiments ambulants que participen en la Fira, amb esdeveniments singulars com l'Esmorzar de Fira, on per un módic preu els visitants poden gaudir de productes locals com la pericana, els vins del Comtat o els licors d'herbes aromàtiques de la Serra de Mariola.
- Activitats lúdiques: una gran varietat d'atraccions ambulants per a totes les edats, amb especial atenció al col·lectiu infantil, i altres activitats.

presente resolución a los interesados, y se comunica al Registro General de Bienes de Interés Cultural para que se anote de manera preventiva.

Quinto

Publicar la presente resolución con su anexo en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* y en el *Boletín Oficial del Estado*.

València, 2 de julio de 2018.— El conseller de Educación, Investigación, Cultura y Deporte: Vicent Marzá Ibáñez.

ANEXO

1. Identificación

- 1.a. Identificación geográfica: localidad de Cocentaina (Alicante)
- 1.b. Ámbito: formas de sociabilidad colectiva y organizaciones
- 1.c. Tipología: ferias y mercados
- 1.d. Denominación principal y otras: Feria de Todos los Santos de Cocentaina.
- 1.e. Comunidades o personas relacionadas con el elemento: En la recreación y transmisión anual de la Feria de Todos los Santos participan el Ayuntamiento de Cocentaina, encargado de la organización; numerosas agrupaciones, asociaciones y entidades culturales y deportivas de la población; los expositores, y el público participante, integrado por vecinos de Cocentaina y visitantes procedentes del Comtat, otras comarcas próximas, y otras provincias, con presencia de turistas nacionales y extranjeros.

1.f. Descripción corta: El privilegio de celebración de una feria en Cocentaina fue concedido el 12 de mayo de 1346 por el rey Pedro IV el Ceremonioso, a petición de su tío, Alfonso Roger de Loria, señor feudal de la villa. La concesión permitía la convocatoria de una feria anual a partir de la festividad de San Miguel, con una duración de quince días. En la actualidad, la Feria tiene una duración de tres a cinco días, alrededor del 1 de noviembre, festividad de Todos los Santos. La Feria se ha convertido en uno de los acontecimientos anuales más importantes para Cocentaina y para la Comunitat Valenciana. Su extraordinario poder de convocatoria, tanto de expositores como de visitantes, el considerable volumen económico que genera, la contribución al mantenimiento de valiosos elementos del patrimonio gastronómico, artesanal y deportivo valenciano, y, sobre todo, el sentimiento de identidad y continuidad que infunde a la población de Cocentaina ponen de manifiesto de manera incontestable su singular relevancia patrimonial.

A estas alturas, la organización y la celebración anual de la Feria todavía responde al mismo objetivo de intercambio económico, propiciatorio del intercambio social y cultural, que motivó su creación en la Edad Media. La Feria de Todos los Santos es una expresión del patrimonio cultural inmaterial de base económica, viva y evolutiva, abierta y participativa, con notabilísimas repercusiones positivas en los ámbitos social y cultural. La Feria se erige así en vector de compraventa de productos, formación y reforzamiento de relaciones personales y comunitarias, de intercambio de ideas, de diversión y de fomento de la creatividad, condiciones básicas de su pervivencia, continua adaptación a las exigencias de la modernidad.

La Feria de Todos los Santos de Cocentaina ofrece al visitante un amplio abanico de ofertas para cubrir todo tipos de necesidades, tanto económicas como lúdicas o culturales, en las cuales se combina la tradición con las vanguardias. Dentro de un periodo corto de tres o cinco días, casi toda la trama urbana de la población se transforma en un espacio comercial y de ocio con una amplia gama de propuestas, como son las siguientes:

- Actividades comerciales: puntos de venta y exposición de vehículos de todas las marcas conocidas, ganado, maquinaria y aperos agrícolas, energías renovables, mobiliario, joyería, ropa y alimentación.
- Actividades de restauración: amplia y variada oferta gastronómica en los restaurantes y bares locales, y en los establecimientos ambulantes que participan en la Feria, con acontecimientos singulares como el Almuerzo de Feria, donde por un módico precio los visitantes pueden disfrutar de productos locales como la pericana, los vinos del Comtat o los licores de hierbas aromáticas de la Serra de Mariola.
- Actividades lúdicas: una gran variedad de atracciones ambulantes para todas las edades, con especial atención al colectivo infantil, y otras actividades.

– Activitats culturals: exposicions monogràfiques a l'edifici més emblemàtic de Cocentaina, el Palau Comtal, i altres llocs municipals o privats; concerts de música, on destaca el Certamen Coral de la Fira de Tots Sants que se celebra des de fa quasi quaranta anys.

– Activitats de difusió i revitalització del patrimoni immaterial: exhibicions d'antics oficis i esports tradicionals, com l'exhibició de «tir i arrossegament», la mostra de bestiar al pla de la Font, jocs infantils antics, o la pilota valenciana.

– Ambientacions historicistes: celebració d'un mercat medieval (actualment estructurat en mercat àrab, jueria, mercat medieval i porrat valencià).

La gran afluència de públic de tot tipus que atrau la celebració anual de la Fira de Cocentaina, amb la seua oferta comercial, cultural i lúdica, obliga als organitzadors a facilitar als participants en l'esdeveniment les infraestructures i els serveis necessaris.

2. Marc espacial

2.a. Localització: fins a la primera meitat del segle XIX, el desplegament de la Fira de Tots Sants se circumscribia a la vila vella, el pla de la Font i la plaça del Mercat, que constitueixen els espais tradicionals de la Fira. La vila vella continua sent l'epicentre de la Fira, encara que la seua tradicional especialització comercial ha evolucionat cap a un altre tipus d'oferta, integrada per activitats culturals, lúdiques i gastronòmiques, com són el mercat medieval i les demostracions d'oficis tradicionals. Especial esment mereix el pla de la Font, punt tradicional de reunió del bestiar que entrava a Cocentaina, tant durant els dies de la Fira com en altre moment de l'any. L'escorxador hi era a prop, i és per això que el pla de la Font s'ha fet servir des de temps medievals com a lloc d'espera, repòs i transacció dels animals que anaven a ser sacrificats o venuts. A més a més, el pla de la Font reuneix, almenys des del segle XV, totes les condicions necessàries com a punt de trobada, com l'abundància d'aigua o l'existència d'hostals i bordells. En el segle XIX s'hi construïren un llavador públic i la monumental font que presideix la plaça, que té integrat un abeurador per als animals. Per tots aquests arguments, l'espai que ocupa la plaça i la font amb l'abeurador que la presideix té una especial significació patrimonial.

Actualment la Fira de Tots Sants es desenvolupa per quasi tot l'espai urbà. Des de la dècada dels anys setanta començà a estendre's per l'actual passeig del Comtat, el carrer de Sant Francesc, la plaça d'Anselm Martí, el carrer de Ben Khanis, la plaça de l'Alcalde Reig, l'avinguda del Rei en Jaume i el Raval. Al principi d'aquesta dècada es va adequar una àrea al barranc del Sord com a parc d'atraccions, fet que va permetre aprofitar la zona que antigament ocupaven aquelles per punts de venda de productes, preferentment alimentaris. A banda de les zones reservades als punts de venda o a la celebració d'espectacles, l'Ajuntament de Cocentaina habilita espais per a aparcament en la perifèria de la ciutat, i per a la correcta evacuació i seguretat dels visitants, en cas necessari.

2.b. Recorregut: com que la Fira de Tots Sants no és una activitat ritual de tipus processional, no es pot indicar un recorregut en particular com a característic de l'element del patrimoni cultural immaterial a protegir. El flux de visitants recorre els espais de la Fira, sense seguir un itinerari predefinit, a través dels carrers grans i xicotets que estructuren la ciutat i les places públiques. Els fluxos de vianants d'una major intensitat es concentren, però, en les vies i espais amb una capacitat més gran, com són el passeig del Comtat, el carrer Major, la plaça del pla, la plaça del Mercat o el Pla de la Font.

3. Marc temporal

a) Calendari: la celebració de la Fira de Tots Sants té una duració variable, entre tres i cinc dies, al voltant de l'1 de novembre, festivitat de Tots Sants.

b) Periodicitat: anual

4. Descripció i caracterització

4.a. Orígenes documentats o atribuïts. El seu origen es remunta a l'any 1346, quan el rei Pere IV el Cerimoniós atorgà el privilegi perquè se celebrara. Les actes de l'antic Consell Municipal i de l'actual ajuntament, juntament amb la premsa i altres fonts escrites, permeten

– Actividades culturales: exposiciones monográficas en el edificio más emblemático de Cocentaina, el Palacio Condal, y otros lugares municipales o privados; conciertos de música, donde destaca el Certamen Coral de la Feria de Todos los Santos que se celebra desde hace casi cuarenta años.

– Actividades de difusión y revitalización del patrimonio inmaterial: exhibiciones de antiguos oficios y deportes tradicionales, como la exhibición de «tiro y arrastre», la muestra de ganado en el Pla de la Font, juegos infantiles antiguos, o la pelota valenciana.

– Ambientaciones historicistas: celebración de un mercado medieval (actualmente estructurado en mercado árabe, judería, mercado medieval y porrat valenciano).

La gran afluencia de público de todo tipo que atrae la celebración anual de la Feria de Cocentaina, con su oferta comercial, cultural y lúdica, obliga a los organizadores a facilitar a los participantes en el acontecimiento las infraestructuras y los servicios necesarios.

2. Marco espacial

2.a. Localización: Hasta la primera mitad del siglo XIX, el desarrollo de la Feria de Todos los Santos se circunscribía a la *vila vella*, el Pla de la Font y la plaza del Mercado, que constituyen los espacios tradicionales de la Feria. La *vila vella* continúa siendo el epicentro de la Feria, aunque su tradicional especialización comercial ha evolucionado hacia otro tipo de oferta, integrada por actividades culturales, lúdicas y gastronómicas, como son el mercado medieval y las demostraciones de oficios tradicionales. Especial mención merece el Pla de la Font, punto tradicional de reunión del ganado que entraba a Cocentaina, tanto durante los días de la Feria como en otro momento del año. El matadero estaba cerca, y es por eso que el Pla de la Font se ha usado desde tiempos medievales como lugar de espera, reposo y transacción de los animales que iban a ser sacrificados o vendidos. Además, el Pla de la Font reúne, al menos desde el siglo XV, todas las condiciones necesarias como punto de encuentro, como la abundancia de agua o la existencia de hostales y burdeles. En el siglo XIX se construyeron un lavadero público y la monumental fuente que preside la plaza, que tiene integrado un bebedero para los animales. Por todos estos argumentos, el espacio que ocupa la plaza y la fuente con el bebedero que la preside tiene una especial significación patrimonial.

Actualmente la Feria de Todos los Santos se desarrolla por casi todo el espacio urbano. Desde la década de los años setenta empezó a extenderse por el actual paseo de El Comtat, la calle de San Francisco, la plaza de Anselmo Martí, la calle de Ben Khanis, la plaza del Alcalde Reig, la avenida del Rey Don Jaime y el Arrabal. Al principio de esta década se adecuó una área en el Barranc del Sord como parque de atracciones, hecho que permitió aprovechar la zona que antiguamente ocupaban aquellas por puntos de venta de productos, preferentemente alimentarios. Además de las zonas reservadas a los puntos de venta o a la celebración de espectáculos, el Ayuntamiento de Cocentaina habilita espacios para aparcamiento en la perifèria de la ciudad, y para la correcta evacuación y seguridad de los visitantes, en caso necesario.

2.b. Recorrido: Como la Feria de Todos los Santos no es una actividad ritual de tipo procesional, no se puede indicar un recorrido en particular como característico del elemento del patrimonio cultural inmaterial a proteger. El flujo de visitantes recorre los espacios de la Feria, sin seguir un itinerario predefinido, a través de las calles grandes y pequeñas que estructuran la ciudad y las plazas públicas. En cambio, Los flujos de peatones de una mayor intensidad se concentran en las vías y espacios con una capacidad más grande, como son el paseo de El Comtat, la calle Mayor, la plaza del Pla, la plaza del Mercado o el Pla de la Font.

3. Marco temporal

a. Calendario: La celebración de la Feria de Todos los Santos tiene una duración variable, entre tres y cinco días, alrededor del 1 de noviembre, festividad de Todos los Santos.

b. Periodicidad: Anual

4. Descripción y caracterización

4.a. Orígenes documentados o atribuidos: Su origen se remonta al año 1346, cuando el rey Pedro IV el Ceremonioso otorgó el privilegio para que se celebrara. Las actas del antiguo Consejo Municipal y del actual ayuntamiento, junto con la prensa y otras fuentes escritas, permi-

comprovar la continuïtat històrica de la Fira dels temps medievals, ja que totes les generacions que han viscut a Cocentaina d'ençà del 1346 n'han conegut la celebració.

4.b. *Evolució històrica / modificacions.* El privilegi de celebració d'una fira a Cocentaina va ser concedit el 12 de maig de 1346 pel rei Pere IV el Cerimoniós a petició del seu oncle Alfons Roger de Llúria, senyor feudal de la vila. La concessió permetia la convocatòria d'una fira anual a partir de la festivitat de Sant Miquel amb una duració de quinze dies. En el document també s'establia la «Pau de Fira» i la franquícia del comerç, que dotava la Fira d'un règim jurídic especial, a l'empara de la tutela directa del rei. Així, tots aquells que hi acudien gaudien d'un salconduit que assegurava les seues mercaderies i persones, tant en els viatges d'anada i tornada com durant la seua permanència a Cocentaina.

La Fira de Tots Sants de Cocentaina està contextualitzada en un temps i en un marc espacial concrets, que han evolucionat al llarg de la història al compàs del canvi social, econòmic i cultural general. La Fira, de caràcter essencialment econòmic i lúdic, se celebra quasi de manera ininterrompuda des de l'any 1346. Al principi al voltant de la festivitat de Sant Miquel, entre finals de setembre i principis d'octubre; posteriorment, per motius d'oportunitat comercial, es va anar traslladant la convocatòria cap a finals d'octubre i principis de novembre. Per real provisió atorgada l'any 1795 es va instituir el 28 d'octubre com a data a partir de la qual s'havia de celebrar la Fira, amb una duració màxima de 15 dies.

El marc espacial sempre ha tingut com a centre neuràlgic la plaça de la Vila i els carrers adjacents. No obstant això, el constant augment de la demanda per part dels venedors o firaires i del nombre d'assistents motivà la seua expansió fins a l'altra plaça principal, la plaça del Palau o de les Monges, actual plaça del pla. D'altra banda, la fira de bestiar segurament s'ubicaria originalment al voltant del recinte emmurallat, en espais com la plaça del Mercat o el pla de la Font (antiga plaça de Covarrubias), fins que passà a ubicar-se definitivament a l'últim indret. A partir de la dècada dels anys seixanta, la mecanització de l'agricultura, amb la incorporació de nova maquinària en substitució del bestiar, va provocar la demanda d'altres espais per a establir la nova oferta agroindustrial, tot provocant la primera gran expansió de la Fira en època contemporània. Aquesta ampliació, impulsada pels canvis en les formes de producció agrícola, ha anat acompanyada de la progressiva incorporació d'una oferta comercial més gran i diversificada, pròpia de la societat de consum contemporània, com la d'automòbils o la de les noves tecnologies; de manera que, al llarg de les últimes dècades, l'espai ocupat per la Fira no ha cessat de créixer, i la zonificació de l'oferta i de la distribució dels llocs de venda i dels serveis ha sigut objecte d'una constant reorganització. Actualment l'espai que ocupa la Fira quadruplica l'original, de manera que la Fira ja no sols ocupa els escenaris urbans de la Cocentaina preindustrial, sinó que s'ha expandit per les noves àrees de l'àmbit urbà contemporani.

Cal tindre en compte, així mateix, que les activitats relacionades amb la celebració de la Fira no se circumscriuen als espais públics, ja que quasi totes les cases de la vila vella obrien les portes per a vendre productes variats o oferir hostatge als forasters. Els seus propietaris brindaven la possibilitat de dormir, menjar i albergar els animals de qui venia d'altres poblacions. Aquesta transformació generalitzada dels espais residencials privats en establiments temporals de compravenda i allotjament gairebé ha desaparegut en el context de la modernitat, encara que els habitatges privats continuen íntimament vinculats a la celebració de la Fira, com a espai d'acollida dels amics i familiars que visiten Cocentaina durant els dies de fira.

4.c. *Personatges: indumentàries, pràctiques i funcions.* En l'organització, desenvolupament, gaudi i supervisió de la bona marxa de la Fira de Tots Sants participen diversos col·lectius, com ara:

- Venedors de la Fira, els firaires, anomenats popularment firers, estructurat per col·lectius.
- Agents de desenvolupament local.
- Personal de neteja.
- Tècnics i treballadors de diferents serveis municipals.
- Policia Municipal.
- Policia Nacional.
- Guàrdia Civil.

ten comprovar la continuïtat històrica de la Feria de los tiempos medievales, puesto que todas las generaciones que han vivido en Cocentaina desde el 1346 han conocido la celebración.

4.b. *Evolución histórica / modificaciones:* El privilegio de celebración de una feria en Cocentaina fue concedido el 12 de mayo de 1346 por el rey Pedro IV el Ceremonioso a petición de su tío Alfonso Roger de Loria, señor feudal de la villa. La concesión permitía la convocatoria de una feria anual a partir de la festividad de San Miguel con una duración de quince días. En el documento también se establecía la “Paz de Feria” y la franquicia del comercio, que dotaba la Feria de un régimen jurídico especial, al amparo de la tutela directa del rey. Así, todos aquellos que acudían disfrutaban de un salvoconducto que aseguraba sus mercancías y personas, tanto en los viajes de ida y vuelta como durante su permanencia en Cocentaina.

La Feria de Todos los Santos de Cocentaina está contextualizada en un tiempo y en un marco espacial concretos, que han evolucionado a lo largo de la historia al compás del cambio social, económico y cultural general. La Feria, de carácter esencialmente económico y lúdico, se celebra casi de manera ininterrompida desde el año 1346. Al principio alrededor de la festividad de San Miguel, entre finales de septiembre y principios de octubre; posteriormente, por motivos de oportunidad comercial, se fue trasladando la convocatoria hacia finales de octubre y principios de noviembre. Por real provisión otorgada en 1795 se instituyó el 28 de octubre como fecha a partir de la cual se tenía que celebrar la Feria, con una duración máxima de 15 días.

El marco espacial siempre ha tenido como centro neurálgico la plaza de la Vila y las calles adyacentes. Sin embargo, el constante aumento de la demanda por parte de los vendedores o feriantes y del número de asistentes motivó su expansión hasta la otra plaza principal, la plaza del Palacio o de las Monjas, actual plaza del Pla. Por otra parte, la feria de ganado seguramente se ubicaría originalmente alrededor del recinto amurallado, en espacios como la plaza del Mercado o el Pla de la Font (antigua plaza de Covarrubias), hasta que pasó a ubicarse definitivamente en el último lugar. A partir de la década de los años sesenta, la mecanización de la agricultura, con la incorporación de nueva maquinaria en sustitución del ganado, provocó la demanda de otros espacios para establecer la nueva oferta agro-industrial, provocando la primera gran expansión de la Feria en época contemporánea. Esta ampliación, impulsada por los cambios en las formas de producción agrícola, ha ido acompañada de la progresiva incorporación de una oferta comercial más grande y diversificada, propia de la sociedad de consumo contemporánea, como la de automóviles o la de las nuevas tecnologías; de forma que, a lo largo de las últimas décadas, el espacio ocupado por la Feria no ha cesado de crecer, y la zonificación de la oferta y de la distribución de los lugares de venta y de los servicios ha sido objeto de una constante reorganización. Actualmente el espacio que ocupa la Feria cuadruplica el original, de forma que la Feria ya no solo ocupa los escenarios urbanos de la Cocentaina preindustrial, sino que se ha expandido por las nuevas áreas del ámbito urbano contemporáneo.

Hace falta tener en cuenta, así mismo, que las actividades relacionadas con la celebración de la Feria no se circunscribían en los espacios públicos, puesto que casi todas las casas de la *vila vella* abrían las puertas para vender productos variados u ofrecer hospedaje a los forasteros. Sus propietarios brindaban la posibilidad de dormir, comer y albergar a los animales de los que venían de otras poblaciones. Esta transformación generalizada de los espacios residenciales privados en establecimientos temporales de compraventa y alojamiento casi ha desaparecido en el contexto de la modernidad, aunque las viviendas privadas continúan íntimamente vinculadas a la celebración de la Feria, como espacio de acogida de los amigos y familiares que visitan Cocentaina durante los días de feria.

4.c. *Personajes: indumentarias, prácticas y funciones:* En la organización, desarrollo, goce y supervisión de la buena marcha de la Feria de Todos los Santos participan varios colectivos, como por ejemplo:

- Vendedores de la Feria, los feriantes, denominados popularmente *fireros*, estructurado por colectivos.
- Agentes de desarrollo local.
- Personal de limpieza.
- Técnicos y trabajadores de diferentes servicios municipales.
- Policía Municipal.
- Policía Nacional.
- Guardia Civil.

– Protecció Civil.

– Creu Roja.

– Públic assistent. Alguns visitants, en especial de la comarca, tenen el costum d'adquirir i vestir brusa negra amb gaiato.

4.d. Elements/processos (activitats i oficis). En el desenvolupament de la Fira de Cocentaina convergeixen les activitats i els oficis relacionats amb l'organització, muntatge, supervisió i desmuntatge de la Fira de Tots Sants, de tipus administratiu, amb les activitats i els oficis relacionats amb l'oferta dels productes i els serveis a l'abast dels visitants, siguen tradicionals o siguen característics de l'economia actual.

4.e. Desenvolupament i seqüència temporal. La Fira de Tots Sants segueix la següent seqüència aproximada de fets:

– Recepció per l'Ajuntament de Cocentaina, fins al mes de setembre, de sol·licituds de participació en la Fira formulades pels expositors.

– Contractació de serveis per l'Ajuntament.

– Reunions de responsables i tècnics de cadascuna de les regidories interessades.

– Reunió del Consell de Fira.

– Presentació del cartell i de les activitats culturals de la Fira, el primer divendres d'octubre.

– Roda de premsa per a la difusió dels continguts i les activitats de la Fira.

– Tallament del trànsit per la Policia Local.

– Muntatge d'infraestructures expositives i instal·lació de l'ornamentació.

– Inauguració oficial de la Fira, amb lectura pública del privilegi fundacional.

– Celebració de la Fira, amb neteja diària dels seus espais.

– Desmuntatge de les instal·lacions i neteja final dels espais de la Fira.

– Obertura al trànsit.

– Elaboració d'informes d'avaluació de la Fira, el contingut dels quals es difon a través dels mitjans de comunicació.

4.f. Organització/dedicació/finançament. L'organització i finançament de la Fira de Tots Sants sempre ha estat a càrrec del municipi de Cocentaina. En temps medievals i moderns, el consell municipal imposava i gestionava el cobrament d'impostos especials que s'aplicaven a garantir la celebració de la Fira. Actualment,

l'Ajuntament de Cocentaina continua fent-se càrrec del finançament, que en part deriva del pagament de les corresponents llicències per part dels expositors. Algunes de les activitats lúdiques i culturals que se celebren amb motiu de la Fira reben subvencions per part d'altres administracions públiques.

4.g. Relació dels béns mobles i immobles o entorns d'interés vinculats

Béns mobles

– El pergamí fundacional de la Fira. El text del privilegi de concessió de la Fira de Cocentaina, atorgada el dia 12 de maig de 1346 pel rei Pere II de València als seus habitants, a petició del noble Alfons Roger de Llúria, que tenia la població en feu pel rei, és un dels documents més importants per a la història de la localitat. No debades, la Fira s'ha celebrat de manera ininterrompuda des de la seua creació en temps medievals, i constitueix una fita indefugible del calendari per al municipi, les comarques i els territoris pròxims. El document que es conserva a la casa consistorial és una còpia fidel del pergamí original expedit per la Cancelleria Reial aragonesa, feta per un notari local de Cocentaina poc després d'haver-se atorgat el privilegi.

– Expositors, ornamentació dels carrers, senyalització. L'ornamentació dels carrers, la senyalització i alguns dels espais expositius van a càrrec de l'Ajuntament. La majoria del mobiliari expositor, però, és aportat pels firaires. Aquest tipus de mobiliari i d'ornamentació es renova amb el pas dels anys per tal de garantir la seua plena funcionalitat i bona aparença.

Béns immobles: edificacions singulars

– Palau Comtal. Immobile declarat bé d'interés cultural amb la categoria de monument l'any 2007, i reconegut l'any 2011 com a seu del Museu Municipal de Cocentaina. Des de la seua adquisició per l'Ajunta-

– Protección Civil.

– Cruz Roja.

– Público asistente. Algunos visitantes, en especial de la comarca, tienen la costumbre de adquirir y vestir blusa negra con cayado.

4.d. Elementos/procesos (actividades y oficios): En el desarrollo de la Fira de Cocentaina convergen las actividades y los oficios relacionados con la organización, montaje, supervisión y desmontaje de la Fira de Todos los Santos, de tipo administrativo, con las actividades y los oficios relacionados con la oferta de los productos y los servicios al alcance de los visitantes, sean tradicionales o sean característicos de la economía actual.

4.e. Desarrollo y secuencia temporal: La Fira de Todos los Santos sigue la siguiente secuencia aproximada de hechos:

– Recepción por el Ayuntamiento de Cocentaina, hasta el mes de septiembre, de solicitudes de participación en la Fira formuladas por los expositores.

– Contratación de servicios por el Ayuntamiento.

– Reuniones de responsables y técnicos de cada una de las concejalías interesadas.

– Reunión del Consejo de Fira.

– Presentación del cartel y de las actividades culturales de la Fira, el primero viernes de octubre.

– Rueda de prensa para la difusión de los contenidos y las actividades de la Fira.

– Corte del tráfico por la Policía Local.

– Montaje de infraestructuras expositivas e instalación de la ornamentación.

– Inauguración oficial de la Fira, con lectura pública del privilegio fundacional.

– Celebración de la Fira, con limpieza diaria de sus espacios.

– Desmontaje de las instalaciones y limpieza final de los espacios de la Fira.

– Apertura al tráfico.

– Elaboración de informes de evaluación de la Fira, cuyo contenido se difunde a través de los medios de comunicación.

4.f. Organización/dedicación/financiación: La organización y financiación de la Fira de Todos los Santos siempre ha estado a cargo del municipio de Cocentaina. En tiempos medievales y modernos, el consejo municipal imponía y gestionaba el cobro de impuestos especiales que se aplicaban a garantizar la celebración de la Fira. Actualmente, el Ayuntamiento de Cocentaina continúa haciéndose cargo de la financiación, que en parte deriva del pago de las correspondientes licencias por parte de los expositores. Algunas de las actividades lúdicas y culturales que se celebran con motivo de la Fira reciben subvenciones por parte otras administraciones públicas.

4.g. Relación de los bienes muebles e inmuebles o entornos de interés vinculados

Bienes muebles

– El pergamino fundacional de la Fira. El texto del privilegio de concesión de la Fira de Cocentaina, otorgada el día 12 de mayo de 1346 por el rey Pedro II de Valencia a sus habitantes, a petición del noble Alfonso Roger de Loria, que tenía la población en feudo por el rey, es uno de los documentos más importantes para la historia de la localidad. No en balde, la Fira se ha celebrado de manera ininterrumpida desde su creación en tiempos medievales, y constituye un hito ineludible del calendario para el municipio, las comarcas y los territorios próximos. El documento que se conserva en la casa consistorial es una copia fiel del pergamino original expedido por la Cancillería Real aragonesa, hecho por un notario local de Cocentaina al poco de haberse otorgado el privilegio.

– Expositores, ornamentación de las calles, señalización. La ornamentación de las calles, la señalización y algunos de los espacios expositivos van a cargo del Ayuntamiento. En cambio, la mayoría del mobiliario expositor es aportado por los feriantes. Este tipo de mobiliario y de ornamentación se renueva con el paso de los años para garantizar su plena funcionalidad y buena apariencia.

Bienes inmuebles: edificaciones singulares

– Palacio Condal. Inmueble declarado bien de interés cultural con la categoría de monumento en 2007, y reconocido en 2011 como sede del Museo Municipal de Cocentaina. Desde su adquisición por el Ayunta-

tament de Cocentaina, entre 1966 i 1992, sempre s'ha utilitzat com a centre divulgador de cultura i del patrimoni durant totes les edicions de la Fira de Tots Sants. A les seues dependències s'han fet exposicions de temàtica molt variada (etnològica, històrica, arqueològica, artística, social i reivindicativa). El pati d'armes s'utilitza com a espai lúdic per a la celebració d'espectacles i d'altres activitats de divulgació cultural. Des de fa uns anys es fa als balcons principals de la Sala d'Ambaixadors del Palau l'acte de lectura pública del privilegi de la Fira que abans es feia des dels balcons de la casa de la Vila, seu de l'Ajuntament. El lector del privilegi, personalitat invitada a l'efecte, és acompanyat en l'acte per les autoritats autonòmiques i municipals que assisteixen als actes inaugurals.

– Casa de la Vila (Ajuntament). Originalment, la Fira ocupava la seua llotja, espai que encara conserva, juntament amb la plaça i els carrers que l'envolten. Actualment, a la casa consistorial es fa la recepció de les autoritats que assisteixen a l'acte inaugural. Des d'aquest punt, la comitiva es dirigeix cap al Palau Comtal, per a l'acte de la lectura pública del privilegi de la Fira.

Béns immobles: entorns d'interés

A causa de l'envergadura que ha anat adquirint la Fira, l'espai que actualment ocupa quadruplica el del seu origen. És per això que, des de finals dels anys seixanta del segle XX s'ha produït la seua expansió per noves àrees de l'àmbit urbà contemporani. Convé, però, identificar de manera expressa com a espais de singular interès històricament vinculats a la Fira de Tots Sants de Cocentaina els següents:

- La vila vella.
- El pla de la Font.
- La plaça del Mercat.

El Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de Cocentaina en vigor dispensa a aquests àmbits una especial protecció com a «Àrea de repartiment 2a – nucli medieval (NM)». Molts dels edificis que la integren compten amb protecció singular, i es troben inclosos en el catàleg i en la llista d'invariants del PGOU. Una zona bastant extensa del nucli antic de Cocentaina és beneficiària, així mateix, del règim de tutela patrimonial de l'entorn de protecció del recinte emmurallat de Cocentaina, declarat bé d'interès cultural amb la categoria de monument, i beneficiari de les determinacions de l'Ordre de 23 d'octubre de 2006, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, per la qual es delimita l'entorn de protecció del recinte emmurallat de Cocentaina (Alacant) i se n'estableix la normativa de protecció.

5. Interpretació i simbolismes

La Fira de Tots Sants simbolitza alhora el passat agrícola i el present industrial de la vila de Cocentaina, com mostra el logotip de la fira, que representa un cap de cavall sobre una roda dentada.

6. Percepció i implicació de la població i grau d'apertura al públic

La Fira de Tots Sants constitueix un símbol primordial de la identitat local. Els contestans i les contestanes tenen una percepció molt positiva de la Fira, tant per la intensa i atractiva activitat que comporta, com per la projecció exterior positiva que propicia de la imatge de la població. L'accés a la Fira, d'altra banda, és universal i gratuït per a la població local i els visitants, que només han de fer front al pagament de les mercaderies que compren i dels serveis de què gaudeixen. De fet, els dies de Fira l'entrada al Palau Comtal i a la resta de monuments i museus municipals és gratuïta, com disposa l'ordenança reguladora de la taxa per entrada i visites a monuments històrics i museus municipals aprovada pel plenari municipal l'any 2003.

7. Salvaguarda

7.a. Protecció administrativa. Des de l'Administració pública local es realitzen totes les diligències i gestions necessàries, disposicions econòmiques, tot tipus d'ordenances de regulació adequades a la normativa actual, per a garantir la continuïtat d'aquest esdeveniment en constant evolució i canvi com tot patrimoni immaterial, accions que ha realitzat des de la seua creació en el segle XIV.

miento de Cocentaina, entre 1966 y 1992, siempre se ha utilizado como centro divulgador de cultura y del patrimonio durante todas las ediciones de la Feria de Todos los Santos. En sus dependencias se han hecho exposiciones de temática muy variada (etnológica, histórica, arqueológica, artística, social y reivindicativa). El patio de armas se utiliza como espacio lúdico para la celebración de espectáculos y otras actividades de divulgación cultural. Desde hace unos años se hace en los balcones principales de la Sala de Embajadores del Palacio el acto de lectura pública del privilegio de la Feria que antes se hacía desde los balcones de la casa de la Villa, sede del Ayuntamiento. El lector del privilegio, personalidad invitada al efecto, es acompañado en el acto por las autoridades autonómicas y municipales que asisten a los actos inaugurales.

– Casa de la Villa (Ayuntamiento). Originalmente, la Feria ocupaba su lonja, espacio que todavía conserva, junto con la plaza y las calles que lo rodean. Actualmente, en la casa consistorial se hace la recepción de las autoridades que asisten al acto inaugural. Desde este punto, la comitiva se dirige hacia el Palacio Condal, para el acto de la lectura pública del privilegio de la Feria.

Bienes inmuebles: entornos de interés

A causa de la envergadura que ha ido adquiriendo la Feria, el espacio que actualmente ocupa cuadruplica el de su origen. Es por eso que, desde finales de los años sesenta del siglo XX se ha producido su expansión por nuevas áreas del ámbito urbano contemporáneo. Pero conviene identificar de forma expresa como espacios de singular interès històricament vinculados a la Feria de Todos los Santos de Cocentaina los siguientes:

- La vila vella.
- El Pla de la Font.
- La plaza del Mercado.

El Plan General de Ordenación Urbana (PGOU) de Cocentaina en vigor dispensa a estos ámbitos una especial protección como “Área de repartimiento 2a - núcleo medieval (NM)”. Muchos de los edificios que la integran cuentan con protección singular, y se encuentran incluidos en el catálogo y en la lista de invariantes del PGOU. Una zona bastante extensa del núcleo antiguo de Cocentaina es beneficiaria, así mismo, del régimen de tutela patrimonial del entorno de protección del recinto amurallado de Cocentaina, declarado bien de interés cultural con la categoría de monumento, y beneficiario de las determinaciones de la Orden de 23 de octubre de 2006, de la Conselleria de Cultura, Educación y Deporte, por la cual se delimita el entorno de protección del recinto amurallado de Cocentaina (Alicante) y se establece la normativa de protección.

5. Interpretación y simbolismos

La Feria de Todos los Santos simboliza a la vez el pasado agrícola y el presente industrial de la villa de Cocentaina, como muestra el logotipo de la feria, que representa una cabeza de caballo sobre una rueda dentada.

6. Percepción e implicación de la población y grado de apertura al público

La Feria de Todos los Santos constituye un símbolo primordial de la identidad local. Los contestanos y las contestanas tienen una percepción muy positiva de la Feria, tanto por la intensa y atractiva actividad que conlleva, como por la proyección exterior positiva que propicia de la imagen de la población. El acceso a la Feria, por otro lado, es universal y gratuito para la población local y los visitantes, que solo tienen que hacer frente al pago de las mercancías que compran y de los servicios de que disfrutan. De hecho, los días de Feria la entrada al Palacio Condal y al resto de monumentos y museos municipales es gratuita, como dispone la ordenanza reguladora de la tasa por entrada y visitas a monumentos históricos y museos municipales aprobada por el plenario municipal en 2003.

7. Salvaguarda

7.a. Protección administrativa: Desde la Administración pública local se realizan todas las diligencias y gestiones necesarias, disposiciones económicas, todo tipo de ordenanzas de regulación adecuadas a la normativa actual, para garantizar la continuidad de este acontecimiento en constante evolución y cambio como todo patrimonio inmaterial, acciones que ha realizado desde su creación en el siglo XIV.

7.b. Agents i metodologia de transmissió. La transmissió de la Fira reposa en la continuïtat de les pràctiques, els usos i els costums que desenvolupen al llarg dels segles tres tipus d'agents, fonamentalment:

- Els responsables polítics i els tècnics municipals, que organitzen i supervisen la celebració anual de la Fira.
- Els firaires, que amb el manteniment de la seua forma de vida, la pràctica de la venda ambulante i, en alguns casos, la pràctica de demostracions d'oficis i d'esports antics, fan possible la celebració anual de la Fira.
- El públic assistent, integrat per la població local i visitant, que fan rendible econòmicament la Fira, i transmeten als seus fills el gust per gaudir de la Fira.

7.c. Altres accions de salvaguarda. L'Ajuntament de Cocentaina fa un gran esforç de difusió a través de mitjans de comunicació i la participació en esdeveniments promocionals de l'activitat turística per fomentar el coneixement de la Fira i atraure més visitants, fet que contribueix decisivament a fer rendible econòmicament la Fira, i a garantir, en conseqüència, la seua continuïtat.

7.d. Identificació de riscos i diagnòstic. La Fira de Tots Sants no es troba exposada a cap risc que pugua comportar-ne la desaparició. Així mateix, la Fira no es veu amenaçada, a hores d'ara, pel seu propi èxit. El seu constant creixement i l'intens programa desenvolupat al llarg de fins a cinc dies no constitueix, de moment, una font de conflicte i rebuig per col·lectius clau per a la seua salvaguarda i transmissió, com són els veïns i les veïnes de Cocentaina. Aquest fet s'explica per la bona praxi de la corporació municipal i de la resta d'agents implicats pel que fa a la identificació de problemàtiques reals i potencials, i el disseny i l'aplicació de mesures per a resoldre-les, com mostra el cas de l'habilitació i gestió *ad hoc* de grans espais d'aparcament de vehicles de motor en la perifèria de la vila.

Cal assenyalar, però, l'amenaça d'un cert risc de desvirtuació de la Fira, de la mà de l'arrelament i l'extensió d'expressions estandaritzades de la reinterpretació mercantilitzada del passat, davant de la continuïtat d'una oferta basada en les produccions, les artesanies, els oficis i les tradicions autòctones.

7.e. Objectius, estratègies i accions proposades per la salvaguarda. El treball de la corporació municipal i dels membres del Consell de Fira té com a objectiu garantir la continuïtat de la Fira, com a expressió singular de la tradició agrícola i mercantil, del present industriós i de la personalitat cultural d'una població tan activa com és Cocentaina. Les estratègies implementades, apuntades en els punts anteriors, han provat la seua eficàcia pel que fa a la garantia de la continuïtat de la celebració de la Fira amb l'exclusió del conflicte, en un context de continu creixement de la Fira i del flux de visitants. Convé, amb tot, promoure iniciatives orientades a la potenciació de la revitalització dels elements del patrimoni cultural immaterial autòcton, des de l'òptica local, comarcal i valenciana, com a tret diferencial que aporta singularitat al valor patrimonial d'ordre cultural de la Fira de Tots Sants.

8. Valoració i justificació de la declaració

La Fira de Tots Sants és un dels esdeveniments més identitaris des del punt de vista cultural, social i econòmic del poble de Cocentaina, d'acord amb el text de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial de París organitzat per la UNESCO el 17 d'octubre de 2003, article 2, definicions, punt 1. Igualment, la protecció i el reconeixement del patrimoni immaterial es preveu en la Llei 4/1998, de patrimoni cultural valencià i les seues modificacions posteriors, per això l'article 1.3 diu que «També formen part del dit patrimoni com a béns immaterials les expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i en especial aquelles que han sigut objecte de transmissió oral i les que mantenen i potencien l'ús del valencià».

La Fira de Cocentaina posseeix valors de gran rellevància patrimonial, tant des de l'àmbit històric com l'etnològic. Així, *el valor històric* d'aquesta commemoració és de gran singularitat, la seua celebració s'ha portat a terme de forma continuada des de l'Edat Mitjana, i perviu a hores d'ara amb una gran projecció cultural, social i econòmica. Mentre que *el valor etnològic* mostra un esdeveniment que s'ha convertit

7.b. *Agentes y metodología de transmisión:* La transmisión de la Feria reposa en la continuidad de las prácticas, los usos y las costumbres que desarrollan a lo largo de los siglos tres tipos de agentes, fundamentalmente:

- Los responsables políticos y los técnicos municipales, que organizan y supervisan la celebración anual de la Feria.
- Los feriantes, que con el mantenimiento de su forma de vida, la práctica de la venta ambulante y, en algunos casos, la práctica de demostraciones de oficios y de deportes antiguos, hacen posible la celebración anual de la Feria.
- El público asistente, integrado por la población local y visitante, que hacen rentable económicamente la Feria, y transmiten a sus hijos el gusto para disfrutar de la Feria.

7.c. *Otras acciones de salvaguardia:* el Ayuntamiento de Cocentaina hace un gran esfuerzo de difusión a través de medios de comunicación y la participación en acontecimientos promocionales de la actividad turística para fomentar el conocimiento de la Feria y atraer más visitantes, hecho que contribuye decisivamente a hacer rentable económicamente la Feria, y a garantizar, en consecuencia, su continuidad.

7.d. *Identificación de riesgos y diagnóstico:* la Feria de Todos los Santos no se encuentra expuesta a ningún riesgo que pueda comportar su desaparición. Así mismo, la Feria no se ve amenazada, a estas alturas, por su propio éxito. Su constante crecimiento y el intenso programa desarrollado a lo largo de hasta cinco días no constituye, de momento, una fuente de conflicto y rechazo por colectivos clave para su salvaguarda y transmisión, como son los vecinos y las vecinas de Cocentaina. Este hecho se explica por la buena praxis de la corporación municipal y del resto de agentes implicados en cuanto a la identificación de problemáticas reales y potenciales, y el diseño y la aplicación de medidas para resolverlas, como muestra el caso de la habilitación y gestión *ad hoc* de grandes espacios de aparcamiento de vehículos a motor en la periferia de la villa.

Hay que señalar, sin embargo, la amenaza de un cierto riesgo de desvirtuación de la Feria, de la mano del arraigo y la extensión de expresiones estandarizadas de la reinterpretación mercantilizada del pasado, ante la continuidad de una oferta basada en las producciones, las artesanías, los oficios y las tradiciones autóctonas.

7.e. *Objetivos, estrategias y acciones propuestas por la salvaguarda:* El trabajo de la corporación municipal y de los miembros del Consejo de Feria tiene como objetivo garantizar la continuidad de la Feria, como expresión singular de la tradición agrícola y mercantil, del presente industrioso y de la personalidad cultural de una población tan activa como es Cocentaina. Las estrategias implementadas, apuntadas en los puntos anteriores, han probado su eficacia en cuanto a la garantía de la continuidad de la celebración de la Feria con la exclusión del conflicto, en un contexto de continuo crecimiento de la Feria y del flujo de visitantes. Conviene, con todo, promover iniciativas orientadas a la potenciació de la revitalización de los elementos del patrimonio cultural inmaterial autóctono, desde la óptica local, comarcal y valenciana, como rasgo diferencial que aporta singularidad al valor patrimonial de orden cultural de la Feria de Todos los Santos.

8. Valoración y justificación de la declaración

La Feria de Todos los Santos es uno de los acontecimientos más identitarios desde el punto de vista cultural, social y económico del pueblo de Cocentaina, de acuerdo con el texto de la Convención para la Salvaguardia del Patrimonio Cultural Inmaterial de París organizado por la UNESCO el 17 de octubre de 2003, artículo 2, definiciones, punto 1. Igualmente, la protección y el reconocimiento del patrimonio inmaterial se prevé en la Ley 4/98, de patrimonio cultural valenciano y sus modificaciones posteriores, por eso el artículo 1.3 dice que «También forman parte del dicho patrimonio como bienes inmateriales las expresiones de las tradiciones del pueblo valenciano en sus manifestaciones musicales, artísticas, gastronómicas o de ocio, y en especial aquellas que han sido objeto de transmisión oral y las que mantienen y potencian el uso del valenciano».

La Feria de Cocentaina posee valores de gran relevancia patrimonial, tanto desde el ámbito histórico como el etnológico. Así, *el valor histórico* de esta conmemoración es de gran singularidad, su celebración se ha llevado a cabo de forma continuada desde la Edad Media, y pervive a estas alturas con una gran proyección cultural, social y económica. Mientras que *el valor etnológico* muestra un acontecimiento que se ha

en el principal símbol d'identitat de la població que el genera, la qual ha mantingut la seua raó de ser dels seus inicis i l'ha fet créixer, des de les dimensions mercantil, cultural, social, lúdica i festiva. La Fira és la finestra que dona a conèixer Cocentaina a l'exterior, a més de fomentar i potenciar els elements del patrimoni cultural amb el manteniment i, al mateix temps, renovació de tradicions i costums.

En el document publicat l'octubre de 2011, resultat de la comissió de treball organitzada pel Pla Nacional de Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, que depén de l'Institut del Patrimoni Cultural d'Espanya, es defineix el patrimoni cultural immaterial amb una sèrie de característiques que s'identifiquen de forma evident en el nostre cas. La Fira és una manifestació cultural perquè és compartida pels membres d'una col·lectivitat, a banda de constituir una argamassa que unifica col·lectius al llarg de la història, s'adapta al medi, a la producció econòmica i a l'intercanvi de béns. Al mateix temps, és un patrimoni viu i dinàmic que ha recorregut un llarg camí per a continuar celebrant-se com una manifestació social i econòmica, amb pràctiques en constant canvi, protagonitzada per diferents individus i grups. La Fira, contextualitzada en un temps i en un marc espacial propis, ha sigut capaç d'autoregular-se i generar mecanismes d'adaptació a entorns socials, econòmics, tecnològics i culturals, sempre canviants i imprevisibles.

En la documentació presentada pel municipi en la memòria de l'annex documental es poden entreveure tots els valors que defineixen el patrimoni immaterial, perquè es tracta d'unes accions portades a terme pel consens d'un col·lectiu humà, transmeses i recreades amb la intenció d'experimentar-les en temps present i que tinga continuïtat per al futur. Molts testimonis dels seus participants expressen diverses referències sensorials, auditives, visuals, odoríferes i gustatives, com també la necessitat de continuar la seua convocatòria amb una constant renovació.

A més, la Fira és un patrimoni compartit per una amplíssima col·lectivitat. Per al seu funcionament participen des de l'Administració pública local, encarregada de l'organització, diversos grups i entitats culturals i esportives, expositors, visitants. La seua implicació queda perfectament de manifest en les enquestes efectuades al públic assistent, en les publicacions relacionades amb la Fira, i en les manifestacions i els actes que s'hi organitzen.

Els documents i els estudis històrics, les publicacions referents als balanços, les previsions i les problemàtiques detectades mostren com aquest patrimoni ha sigut transmés i recreat al llarg de 672 anys. Aspectes com la seguretat, la manca d'espai a causa de la demanda per la gran afluència d'expositors o firaires i visitants, o els problemes climàtics que han produït pèrdues són constants que s'han repetit al llarg de quasi set segles, i que han tingut solució de moltes formes segons les normatives i els contextos socioculturals del moment.

convertido en el principal símbolo de identidad de la población que lo genera, la cual ha mantenido su razón de ser de sus inicios y la ha hecho crecer, desde las dimensiones mercantil, cultural, social, lúdica y festiva. La Feria es la ventana que da a conocer Cocentaina al exterior, además de fomentar y potenciar los elementos del patrimonio cultural con el mantenimiento y, al mismo tiempo, renovación de tradiciones y costumbres.

En el documento publicado en octubre de 2011, resultado de la comisión de trabajo organizada por el Plan Nacional de Salvaguarda del Patrimonio Cultural Inmaterial, que depende del Instituto del Patrimonio Cultural de España, se define el patrimonio cultural inmaterial con una serie de características que se identifican de forma evidente en nuestro caso. La Feria es una manifestación cultural porque es compartida por los miembros de una colectividad, además de constituir una argamasa que unifica colectivos a lo largo de la historia, se adapta al medio, a la producción económica y al intercambio de bienes. Al mismo tiempo, es un patrimonio vivo y dinámico que ha recorrido un largo camino para continuar celebrándose como una manifestación social y económica, con prácticas en constante cambio, protagonizada por diferentes individuos y grupos. La Feria, contextualizada en un tiempo y en un marco espacial propios, ha sido capaz de autorregularse y generar mecanismos de adaptación a entornos sociales, económicos, tecnológicos y culturales, siempre cambiantes e imprevisibles.

En la documentación presentada por el municipio en la memoria del anexo documental se pueden entrever todos los valores que definen al patrimonio inmaterial, porque se trata de unas acciones llevadas a cabo por el consenso de un colectivo humano, transmitidas y recreadas con la intención de experimentarlas en tiempo presente y que tenga continuidad para el futuro. Muchos testigos de sus participantes expresan varias referencias sensoriales, auditivas, visuales, odoríferas y gustativas, como también la necesidad de continuar su convocatoria con una constante renovación.

Además, la Feria es un patrimonio compartido por una amplísima colectividad. Para su funcionamiento participan desde la Administración pública local, encargada de la organización, varios grupos y entidades culturales y deportivas, expositores, visitantes. Su implicación queda perfectamente de manifiesto en las encuestas efectuadas al público asistente, en las publicaciones relacionadas con la Feria, y en las manifestaciones y los actos que se organizan.

Los documentos y los estudios históricos, las publicaciones referentes a los balances, las previsions y las problemáticas detectadas muestran como este patrimonio ha sido transmitido y recreado a lo largo de 672 años. Aspectos como la seguridad, la carencia de espacio a causa de la demanda por la gran afluencia de expositores o feriantes y visitantes, o los problemas climáticos que han producido pérdidas son constantes que se han repetido a lo largo de casi siete siglos, y que han tenido solución de muchas formas según las normativas y los contextos socioculturales del momento.